

GESCHILDERD IN OEGSTGEEST

In deze rubriek besteden wij aandacht aan het werk van kunstschilders die in Oegstgeest hebben gewoond of gewerkt. In deze aflevering staan wij stil bij de Amerikaan Joseph Raphael.

Joseph Morris Raphael werd in 1869 in San Francisco, Californië, geboren uit Joodse ouders. (afb.1) Zijn vader was een kleermaker uit Polen. Op dertienjarige leeftijd ging Joseph van school om geld te verdienen voor zijn familie. Pas later, van 1888 tot 1892, kreeg hij de kans een opleiding aan het Mark Hopkins Instituut van de San Francisco Art Association te volgen. In de jaren die daarop volgden verdiende hij de kost als krantenillustrator en later met het schilderen van uithangborden. Van het gespaarde geld vertrok Raphael in 1903 naar Europa om zijn opleiding te vervolmaken. Hij kwam terecht in Parijs, waar hij les kreeg aan de 'Ecole des Beaux-Arts', die hij echter al snel verliet om aan de 'Académie Julian' te gaan studeren. Deze academie was jonger en bijzonder populair onder buitenlandse, en met name onder Amerikaanse, studenten. Ongeveer een jaar later maakte hij net als vele andere Amerikaanse schilders een excursie naar Laren, dan een bloeiende kunstenaarsgemeenschap. Hij besluit hier te blijven en zal tot 1911 zijn tijd voorna-

melijk hier doorbrengen. In Laren ontmoette hij mensen als de gebroeders Maris, Jozef Israëls en Hendrik Mesdag. Raphael schilderde vooral interieur en figuurstukken in de traditie van de Haagse School en de Hollandse zeventiende eeuwse meesters. Hij boekte hiermee successen. Zijn grote olieverfschilderij 'La Fête du Bourgmestre' uit 1905 ontving het jaar daarop een eervolle vermelding op de Parijse Salon. Het stuk werd aangekocht door een groep vrienden die het schonken aan de 'San Francisco Art Association', waar het ternauwernood de aardbeving van 1906 overleefde. Door de bezoeken die hij regelmatig aan Parijs bracht klaarde zijn palet op en werd zijn penseelstreek lossere.

België

In 1911 trouwde Joseph Raphael in Ginneken met de pianiste Johanna (Jo) Jongkindt. Het paar vestigde zich in Ukkel, bij Brussel. Raphael schilderde nu veel in de openlucht. Zijn bloementuin en de moestuin zijn vaak het onderwerp van zijn schilderijen. In de winter maakte hij stillevenen. Onder de indruk van het fauvistische werk van Jan Sluijters en het pointillisme van onder anderen Ferdinand Hart Nibbrig wordt zijn stijl expressiever. Hij brengt de verf met veel kracht en overtuiging aan op het doek en zijn directheid is verfrissend (afb.2). Raphael begon in deze periode ook te etsen.

Raphael overwoog om naar de Verenigde Staten terug te keren, maar de Eerste Wereldoorlog verhinderde dit. Als gevolg van de oorlog is het schildermateriaal schaars geworden en Raphael werd gedwongen andere technieken te gebruiken. Hij maakte tekeningen in pen en inkt, aquarellen en bekwaamde zich in het maken van houtsnedes, een kunstvorm waarin hij een zeer hoog niveau wist te bereiken. Hij

Afb.2 Tulipfield, 1913, olie op doek, 73,5 x 73,5 cm., Iris & B. Gerald Cantor Center for Visual Arts at Stanford University.

Afb.3 Before the jury, houtsnede, 36 x 45 cm., particuliere collectie.

gebruikte het hout van zijn eigen kersenboom en een enkel mes (afb.3). Naast zijn tuin en de omgeving van Ukkel is zijn gezin, inmiddels bestaande uit vier dochters en één zoon, een bron van inspiratie. Met veel gevoel voor intimiteit legt hij zijn kinderen vast, terwijl zij musiceren, lezen of spelen.

Oegstgeest

In 1929 verhuisde het gezin naar Oegstgeest. Eerst woonden zij in de Prins Hendriklaan, vanaf 1935 in de Dorpsstraat, waar weer ruimte voor een bloemen- en moestuin was. Raphael ontwikkelde zijn techniek voor houtsnedes verder door kleur toe te voegen. Hij maakte tekeningen en aquarellen van zijn directe omgeving de Dorpsstraat en trok regelmatig naar Noordwijk of De Kaag (afb.4). Ook de Leidse binnenstad had zijn belangstelling. Het gezin heeft het moeilijk in de crisisjaren en Raphael schildert portretten in opdracht en is soms gedwongen zijn vrije werk tegen eten te ruilen.

De economische malaise en de groeiende dreiging van het Nazisme doen Raphael in 1939 besluiten met een groot aantal van zijn werken naar de Verenigde Staten te vertrekken. Het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog verhinderde hem terug te keren naar Oegstgeest, waar zijn gezin nog steeds woonde. Joseph Raphael zou zijn vrouw die in 1945 overleed nooit meer zien. Raphael bleef in San Francisco

schilderen tot aan zijn dood in 1950. Hoewel Joseph Raphael een groot deel van zijn leven in Europa doorbracht is hij hier niet erg bekend. Veel van zijn werk is bij zijn leven al naar de Verenigde Staten gegaan. Het werk dat in Nederland is gebleven is in het bezit van particulieren. Raphael is altijd contact blijven houden met de kunsthandel in zijn geboortestad. Hij stuurde regelmatig werk naar (verkoop)exposities, waar zijn belangen werden behartigd door Albert Bender. Het werk van Joseph Raphael werd daar bijzonder gewaardeerd en in 1915 onderscheiden met een zilveren medaille op de Panama Pacific International Exposition in San Francisco. In Californië wordt hij beschouwd als één van de meest belangrijke en originele impressionisten, wiens werk van grote invloed is geweest. Verschillende schilderijen van Joseph Raphael zijn opgenomen in openbare kunstverzamelingen zoals het 'Fine Arts Museum of San Francisco' en het 'Monterey Museum of Art'.

BRONNEN

Joseph Raphael 1869-1950, Catalogus Singer Museum, Laren 1981
 Gemeente archief Oegstgeest
 Hans Kraan, Dromen van Holland. Buitenlandse kunstenaars schilderen Holland 1800-1914, Zwolle 2002
 Spanierman Gallery LLC, Joseph Raphael (1869-1950): An Artistic Journey, 2001
<http://www.josephraphael.com>

Ineke Oele-Kap

Afb. 4 Old Oegstgeest, z.j., waterverf en inkt op papier, 37 x 57 cm., Galerie Martin Seegers Oegstgeest, Foto Tanno Oele

